

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten

ju.remissvar@regeringskansliet.se
juL5@regeringskansliet.se

Stockholm den 13 maj 2026

Remiss av betänkandet Straffansvar för deltagande i och samröre med kriminella sammanslutningar (SOU 2026:13) – dnr Ju2026/00322

FAR har erbjudits tillfälle att lämna synpunkter på remiss av betänkandet Straffansvar för deltagande i och samröre med kriminella sammanslutningar (SOU 2026:13). FAR vill med anledning av detta anföra följande.

Inledningsvis vill FAR framhålla att ambitionen bakom lagförslaget är god. FAR bedömer dock att förslaget medför vissa utmaningar, särskilt när det gäller definitionen av *kriminell sammanslutning* samt den del av det föreslagna samröresbrottet som avser lämnande av juridisk, ekonomisk eller teknisk rådgivning. FAR ser här en risk för rättsosäkerhet och anser därför att ytterligare förtydliganden är nödvändiga. Mot denna bakgrund avstyrker FAR förslaget i dess nuvarande utformning i nedan nämnda delar.

FAR noterar att utredningen föreslår att två nya brott införs i 16 kap. brottsbalken; *deltagande i en kriminell sammanslutning* (14 a §) samt *samröre med en kriminell sammanslutning* (14 b §). Vidare föreslås följande definition av kriminell sammanslutning tas in i nämnda kapitel (14 §). Med kriminell sammanslutning avses en sammanslutning av fler än två personer som begår eller på annat sätt medverkar till allvarlig brottslighet för att uppnå ekonomisk vinning eller annan otillbörlig fördel eller som gör sig skyldiga till försök, förberedelse eller stämpling till sådan brottslighet.

I Sverige skyddas föreningsfriheten genom 2 kap. 1 § första stycket 5 regeringsformen. Var och en tillförsäkras gentemot det allmänna frihet att sammansluta sig med andra för allmänna eller enskilda syften. Denna frihet är inte begränsad till sammanslutningar som ägnar sig åt lovlig verksamhet. Enligt 2 kap. 24 § andra stycket regeringsformen är det dock möjligt att begränsa föreningsfriheten i vissa särskilt angivna och avgränsade fall. Idag finns det inte någon begränsning av föreningsfriheten i förhållande till kriminella sammanslutningar, men en sådan begränsning har föreslagits av 2023-års fri- och rättighetskommitté genom ett tillägg till 2 kap. 24 § andra stycket regeringsformen.

Enligt utredningen bör definitionen av kriminell sammanslutning i de föreslagna bestämmelserna om *deltagande i en kriminell sammanslutning* samt *samröre med en kriminell sammanslutning* ligga så nära den föreslagna begränsningen av föreningsfriheten som möjligt. Det anges att tolkningen av begreppet kriminell sammanslutning därigenom skulle underlättas.

Det kan konstateras att det inte krävs att en sammanslutning utgör ett självständigt rättssubjekt för att omfattas av föreningsfriheten. Ett grundläggande krav är dock att sammanslutning har ett visst mått av

organisation och beständighet (SOU 1975:75, s. 316). Helt tillfälliga grupper bör därmed som utgångspunkt inte anses utgöra en sammanslutning.

Utredningen beskriver dagens kriminella sammanslutningarna som ofta löst sammansatta, informella och föränderliga. De kan vara helt eller delvis digitala, och enskilda personer kan delta i flera grupper samtidigt. Inom ramen för projektbaserad brottslighet kan representanter för flera olika grupper samarbeta med varandra och även samarbeten mellan grupper förekommer. FAR konstaterar mot denna bakgrund att beskrivningen av vad som kan utgöra en kriminell sammanslutning är mycket vid och synes inkludera helt tillfälliga konstellationer i syfte att begå brott eller medverka till allvarlig brottslighet. Eftersom en förutsättning för straffbarhet är deltagande i eller samröre med en kriminell sammanslutning, är risken stor att en sådan vid tolkning av reglerna träffar aktiviteter som normalt sett inte anses vara straffbara. FAR anser mot denna bakgrund att definitionen av vad som utgör en kriminell sammanslutning behöver förtydligas i syfte att säkerställa förutsebarhet och en rättssäker tillämpning av reglerna.

När det gäller det föreslagna brottet *samröre med en kriminell sammanslutning genom att lämna juridisk, ekonomisk eller teknisk rådgivning* med avsikt att rådgivningen ska användas i samband med den kriminella sammanslutningens brottsliga verksamhet noterar FAR att straffansvar, enligt förslaget, kan aktualiseras *om rådgivningen är ägnad att främja, stärka eller understödja* den kriminella sammanslutningens allvarliga brottslighet.

FAR vill framhålla att den rådgivning som lämnas av FAR:s medlemmar såsom exempelvis revisorer, redovisnings- och lönekonsulter, typiskt sett riktar sig till juridiska personer som bedriver legitim affärsverksamhet. Rådgivningen är faktabaserad, analytisk och verksamhetsanpassad, och syftar regelmässigt till att främja kundens legala affärsverksamhet. Detta innebär att det som regel inte finns någon avsikt att främja allvarlig brottslighet.

FAR:s medlemmar saknar dessutom tillgång till den information som brottsbekämpande myndigheter förfogar över och har därmed normalt inte kännedom om huruvida en kund bedriver brottslig verksamhet, helt eller delvis. Sådan information framkommer ofta först i efterhand t.ex. i samband med lagföring. FAR bedömer att det finns risk för, med regleringens nuvarande utformning, att straffansvar skulle kunna aktualiseras i situationer där rådgivning lämnas till en kund som, enligt vad som är känt, bedriver legitim verksamhet, men där viss verksamhet i efterhand visar sig vara icke-legitim. Mot denna bakgrund anser FAR att den föreslagna regleringen i ovan nämnda delar är problematisk och riskerar att leda till rättsosäkerhet.

Sammanfattningsvis anser FAR att de föreslagna reglerna, i nämnda avseenden, behöver förtydligas för att säkerställa förutsebarhet och en rättssäker tillämpning. FAR avstyrker därför förslaget i dess nuvarande utformning i dessa delar.

Per Johansson
Generalsekreterare FAR

Jessika Valmin
Chefsjurist FAR